

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINA DEVAM EDEN 5-6 YAŞ ÇOCUKLARINDA AKADEMİK BENLİK SAYGISI

Doç. Dr. Gürbüz Ocak
Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
gocak@aku.edu.tr

Büşra Sarlık
MEB
busrasarlik@hotmail.com

Özet

Bu araştırmada Afyonkarahisar ilinde okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi öğretmenlerin kıdem yılı, çocukların yaşı, cinsiyeti, doğum sırası, kardeş sayısı, ailelerin eğitim düzeyleri ve aylık toplam gelir değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Afyonkarahisar'da okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklardan oluşan toplam 275 kişilik öğrenci grubu oluşturmaktadır. Çalışmada tarama deseni kullanılmıştır. Veriler öğretmen algılarına dayalı olarak, Cevher ve Buluş (2006) tarafından geliştirilen Akademik Benlik Saygısı Ölçeği'nden ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formundan yararlanılarak toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocukların akademik benlik saygısı düzeyinin ortalamanın üstünde olduğu saptanmıştır. Ayrıca 6 yaşındaki çocukların akademik benlik saygısı düzeyinin 5 yaşındakilere göre daha yüksek olduğu; yüksek okul-üniversite ve üzeri bir düzeyden mezun olan annelerin çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çocukların akademik benlik saygısı ile diğer değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim, 5-6 yaş ,akademik benlik saygısı.

ACADEMIC SELF-ESTEEM IN CHILDREN PROCEEDING EARLY CHILDHOOD EDUCATION WHO ARE 5-6 YEARS OLD

Abstract

In this research, Afyonkarahisar in preschool ongoing educational institutions 5-6 years old children's academic self-esteem level were examined in some of the variables. The study sample pre-school educational institutions in Afyonkarahisar who continue to constitute a group of students a total of 275 persons consisting of children ages 5-6. This research pattern scanning method was used in this study. Data based on the teachers' perceptions, Cevher and Buluş (2006) developed by the Academic Self-Esteem Scale and benefiting from the form of personal information created by the researchers were collected. According to the results of academic self-esteem of children it was found to be above the average level. In addition, 6 year old children's academic self-esteem level is higher than in 5 years; graduates of university or higher level than children of mothers with academic self-esteem level was higher than the others. Children's self-esteem between academic and other variables have not been found to be a significant difference.

Keywords: Early childhood education, 5-6 age, academic self-esteem.

GİRİŞ

Kişinin, geleceğiyle ilgili doğru kararlar verebilmesi için kendisiyle ilgili doğru bilgilere sahip olması gerekir. Bu bilgilerle ilişkili kişilik özelliklerinden ikisi, "benlik" ve "akademik benlik" kavramlarıdır (Başokçu ve Doğan, 2005: 53).

Benlik kavramını şahsın kendisine bakış açısı, kendisini zihninde temsil ediliş biçimi şeklinde tanımlamak mümkündür. Ayrıca, benlik kavramı şahsın kendisi ile ilgili algılamalarının, kişisel atıflarının (yüklemelerinin), geçmiş yaşantılarının, gelecekle ilgili hedeflerinin, sosyal rollerinin onun zihninde temsil edililiş ve zihinde kavramsal olarak ben olarak odaklaşmasıdır (Aydın, 1996:41).

Benlik yaşantılar sonucunda gelişen edindik bir yapıdır. Bir başka ifade ile benlik bireyin doğduğu andan itibaren geçirdiği yaşantıların sonucunda edinilen ve bu yaşantılarla gelişen bir yapıdır (Kenç ve Oktay, 2002:72). Çocuğun benliği aile ortamında gelişmeye başlar. Aile ortamında başlayan bu gelişim çocuğun akrabaları, arkadaşları ve öğretmenleri ile etkileşimiyle devam eder. Çocuğun sosyal çevresindeki bu etkileşimler bir yandan çocuğun benliğini oluştururken bir yandan da etkileşimde bulunduğu insanların ona karşı olan tutumlarıyla kendisi hakkında değerlendirme yapmasını sağlar. Bu değerlendirmeler sonucunda da çocuk benlik saygısını oluşturur. Benlik saygısı, bireyin kendi hakkında ne hissettiği ya da neye inandığı ile ilgili kendini algılayışıdır (Erbil, Divan ve Önder, 2006:8).

Benlik kavramının farklı boyutları bulunmaktadır. Bu boyutlardan biri olan akademik benlik kavramını Arseven (1986), bir öğrencinin belli bir akademik uğraşı karşısında, diğer öğrencilere göre kendinin ne kadar yetenekli olduğuna ilişkin geliştirdiği kanısı olarak tanımlamıştır (Arseven 1986;akt:Kenç ve Oktay, 2002:72).

Okula ilk adım olan okul öncesi eğitim ile akademik süreç başlar.Çocuğun yaşamında okul hayatı, aile içi yaşamından sonra gelen en önemli sosyal çevredir.Çocuğun okula başlaması, onun yaşamında önemli bir dönemin başlamasına sebep olur (Arseven, 1986:18).Birey okuldaki deneyimleriyle oluşan akademik benliğini ailesinin, öğretmenin ve arkadaşlarının ona karşı olan tutumları etkiler.Bu tutumlar sonucunda çocuk kendini akranlarıyla karşılaştırarak akademik başarısı hakkında bir değerlendirmeye gider.

Yapılan içsel değerlendirmeler sonucu oluşan akademik benlik saygısını Cevher ve Buluş (2006), çocuğun diğer sınıf arkadaşları içinde kendi öğrenme yeteneğini nasıl gördüğü olarak tanımlamıştır. Sosyal beklentilerin ve başkalarının (özellikle ana-baba, öğretmenler ve arkadaşların veya bizim için önemli kimselerin) bireyi değerlendirilme tarzları, bireyin kendisi tarafından benliğin içlemi ve değerler sistemini saptamasına etki eder. Bu da davranışlarımızı, çevredeki olay ve insanları algılayışımızı ve sonuçta başarımızı etkiler(Kenç ve Oktay, 2002:73). Arseven (1986)'e göre eğer çocuk çevresindeki kişilerin kendisini yeterli görmediğini düşünüyorsa, o çocuğun kendi kendini yeterli görmesi neredeyse imkansızdır. Baymur'a göre kendisini çalışkan bir öğrenci olarak kabul eden bir genç, zamanının büyük bir kısmını ders çalışmaya verir, bir öğrenciye yakışan şekilde giyinmeye çalışır, derste öğretmenlerini can kulağı ile dinler ve sonuçta (akademik açıdan) çok büyük olasılıkla başarılı olur (Baymur, 1994;akt:Kenç ve Oktay, 2002:73).

Okul öncesi dönemde yer alan okuma yazma becerileri ve matematik becerileri erken akademik beceriler olarak adlandırılmaktadır(Uyanık ve Kandır, 2010:119). Bu dönemde erken akademik becerilerin çocuklara kazandırılması, ileri akademik becerilerin kazanımı için ön koşul niteliğindedir. Okul öncesi dönemde kazanılan erken akademik beceriler çocuğu okula ve hayata hazırlamaktadır. Erken akademik becerilerin okul öncesi dönemde çocuklara kazandırılması özdenetimli, girişimci ve araştırmacı, duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, yeteneklerini kullanabilen ve başarılı bireylerin yetiştirilmesine temel oluşturmaktadır (Uyanık ve Kandır, 2010: 131).

Arseven (1986) Ankara ili merkezinde yaşayan 1250 sekizinci sınıf öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada alt sosyo-ekonomik grubu temsil eden öğrencilerin, üst sosyo-ekonomik gruptaki öğrencilere göre, akademik yeteneklerinin düzeyleri hakkında daha az gerçekçi bir kanı oluşturduklarını saptamıştır. Bunun nedeninin ise alt sosyo-ekonomik gruptaki ailelerin taşıdığı bazı değer yargılarının, üst sosyo-ekonomik gruptaki ailelerin taşıdığı

değer yargılarından farklı olması ve çocukların bu farklı değerler sisteminden etkilenecek akademik başarı için gerekli olan kendi yetenek ve düzeylerini tanımadaki farklı olması, akademik başarı ile akademik benlik tasarımı yansıması olabileceğini belirtmiştir(Arseven, 1986).

Cevher ve Buluş(2006)'un, okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ve bunun çeşitli demografik değişkenler ile ilişkisini saptamak amacıyla Denizli il merkezindeki 361 çocuk üzerinde çalışmıştır. Araştırmacıların Akademik Benlik Saygısı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla topladığı veriler sonucunda çocukların akademik benlik saygısı düzeyinin ortalamasının altında olduğu; öğretmenin kıdem yılına ve çalıştığı okulun özel veya resmi olup olmamasına ve çocuğun yaşına bağlı olarak değişiklik göstermediği saptamışlardır. Ayrıca araştırmacılar kız çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyinin erkek çocuklarına göre daha düşük olduğu; annenin ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarının akademik benlik saygılarının düştüğü; ailenin aylık toplam geliri ile çocuğun akademik benlik saygısı düzeyi arasında ters yönde ilişki olduğunu belirlemiştir(Cevher ve Buluş, 2006: 28).

Can (2015)'in Muğla ilinde yaptığı anaokuluna devam eden 400 çocukla yaptığı araştırmasında ise, akademik benlik saygısının çocukların yaşı ve ailedeki çocuk sayısı ile ilişkisi anlamsız bulunmuştur. Bunun yanında kız çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyinin erkek çocuklarına göre daha yüksek olduğunu ve anne-babanın eğitim durumları ile akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

Bir başka çalışmada ise lise 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygılarının; cinsiyete, sosyal kaygı düzeyine ve akademik başarı düzeyine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla Sosyal Durumlarda Kendini Değerlendirme envanteriyle 500 öğrenciden bilgi toplamışlardır. Araştırma sonucunda lise 1 ve 2. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri, akademik başarıya göre anlamlı düzeyde bulunmuştur. Alt akademik başarı ile orta, orta akademik başarı ile üst ve alt akademik başarı ile üst arasındaki farklar önemli bulunmuştur. Akademik başarı yüksek öğrencilerin benlik algısı puanları da yüksektir. Akademik başarı arttıkça, öğrencilerin benlik saygı düzeyleri de artmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, lise1ve 2. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir ilişkinin olmadığı, sosyal kaygı düzeyine ve akademik başarı düzeyine göre ise anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Çankaya, 2007: ii).

Literatür incelendiğinde akademik benlik saygısı özelliğinin ne ölçüde önemli olduğu görülmektedir. Bu nedenle Cevher ve Buluş (2006)'un 5-6 yaş okul öncesi eğitimi alan çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısı düzeyini incelemek amacıyla Denizli il merkezinde yaptıkları araştırmalarının tüm okul öncesi çocuklarına genellenemeyeceğinden dolayı Afyonkarahisar ilinde farklı değişkenler de dikkate alınarak incelenmiştir.

Bu araştırmada okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ve bunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç için araştırmanın problem cümlesi "Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısı düzeyindedir?" olarak belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocuklarının öğretmen algısına göre;

1. Akademik benlik saygısı düzeylerinin dağılımı nasıldır?
2. Akademik benlik saygısı düzeyi öğretmenlerin kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Akademik benlik saygısı düzeylerinde çocukların yaş, cinsiyet, doğum sırası, kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Akademik benlik saygısı düzeyi ailelerin eğitim düzeylerine, aylık toplam gelirlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Nicel araştırma desenlerinden olan "tarama" deseninde, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcılarını görüşmelerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlenmesi amaçlanır (Büyükoztürk, 2014: 177). Bu çalışmada çocukların akademik benlik saygılarının hangi düzeyde olduğu belirlenmeye çalışıldığı için tarama deseni çerçevesinde yürütülmüştür.

Örnekleme

Araştırmanın güvenilirliği artırmak amacıyla katılımcılarda gönüllülük aranmış, çalışmaya katılanların kimlik bilgilerinin saklı tutulacağı ve hiçbir şekilde deşifre edilmeyeceği belirtilerek tedirginlikleri giderilmiştir. Çalışma evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde Afyonkarahisar ilinde okul öncesi kurumlarına devam eden 5 ve 6 yaşlarındaki toplam 6123 çocuk oluşturmaktadır. Örnekleme yöntemi olarak veri toplama zamanı sınırlı olduğundan seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme kullanılmıştır. Uygun örnekleme, zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin ulaşılabilir, kolay uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2014: 100). Araştırmanın örneklemini ise 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar ilinde okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklardan toplam 275 kişilik bir öğrenci grubu oluşturmaktadır. Örnekleme yer alan çocukların 133'ü (% 48,4) kız, 142'si (% 51,6) erkektir. 6 yaşındaki çocukların sayısı 128 (% 46,5), 5 yaşındaki çocukların sayısı ise 147 (% 53,6)'dir. Araştırmanın örneklemini, çalışma evreninin % 4,49'unu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada amaca ulaşabilmek için okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerinin sınıf içerisinde gösterdikleri davranışlara ilişkin algılarına başvurulmuştur. Bunun için Cevher ve Buluş'un (2006) oluşturdukları Akademik Benlik Saygısı Ölçeği*’nden ve çocuklar, aileler ve öğretmenler hakkında bilgi edinebilmek için oluşturulan kişisel bilgi formundan yararlanılmıştır.

Akademik Benlik Saygısı Ölçeği

Cevher ve Buluş'un (2006) okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısını ölçmeyi amaçlayarak, Coopersmith ve Gilbert (1982) tarafından geliştirilen Davranışsal Akademik Benlik Saygısı Ölçeği (Behavioral Academic Self-Esteem Scale)’nden ve Hamachek’in (1995) geliştirdiği Değerlendirme Envanteri’nden yararlanarak oluşturmuşlardır. Akademik Benlik Saygısı Ölçeği’ne yapılan iç tutarlılık güvenilirliği analizinde ölçeğin Cronbach Alpha (α) .95 olarak bulunmuştur. Cevher ve Buluş (2006) tarafından geliştirilen ölçekte beşli likert tipindeki maddeler "her zaman", "sık sık", "bazen", "nadiren", "hiçbir zaman" şeklinde derecelendirilmiştir. ¹Ölçeğin uygularken öğretmenlere istedikleri kadar zamanda kadar zamanda cevaplayabilecekleri belirtilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formunda çocuğun cinsiyeti, yaşı, kardeş sayısı, ailenin kaçınıcı çocuk olduğu, anne- babanın eğitim durumları ve aylık gelirleri, okul öncesi öğretmenin kadem yılını belirlemeye yönelik toplam 8 soru maddesine yer verilmiştir ve bu bilgilerde öğretmenden alınmıştır.

Verilerin Analizi

Cevher ve Buluş (2006)'un hazırladığı Akademik Benlik Saygısı Ölçeği'nin maddeleri için 5.00 "her zaman", 4.00 "sık sık", 3.00 "bazen", 2.00 "nadiren", 1.00 "hiçbir zaman" aralıkları temel alınarak yorumlanmıştır. Verilerin analizi bilgisayar ortamında yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler normal dağılım göstermediği için iki grup karşılaştırmalarında Mann- Whitney U testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Bu bağlamda, çocukların akademik benlik saygılarına yönelik değerlendirmelerinden elde edilen puanlara göre; yaş ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için Mann Whitney U testi; öğretmenin kadem yılı, doğum sırası, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim düzeyi, ailenin aylık toplam geliri değişkenlerine göre anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Yapılan hesaplamalar sonucunda çocukların aldıkları toplam puan ortalamaları ve standart sapması Tablo 1'de verilmiştir.

* Akademik Benlik Saygısı Ölçeği için gerekli izin alınmıştır.

Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin İstatiksel Verileri

Tablo 1: Çocukların Aldıkları Toplam Puanın Ortalaması ve Standart Sapması Değerleri

Toplam Puan	N	X	S.s.
M toplam	275	90.42	14.72

Tablo 1'e bakıldığında çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının 90.42 ($X = 90.42$) olduğu görülmektedir. Çocukların akademik benlik saygısı düzeylerinin frekans ve yüzde değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeylerinin Frekans Ve Yüzde Değerleri

Akademik Benlik Saygısı Puanı	F	%	Toplam %
48.00	1	.4	.4
49.00	3	1.1	1.5
50.00	1	.4	1.8
51.00	1	.4	2.2
58.00	2	.7	2.9
60.00	1	.4	3.3
61.00	1	.4	3.6
62.00	1	.4	4.0
63.00	2	.7	4.7
64.00	3	1.1	5.8
65.00	1	.4	6.2
66.00	3	1.1	7.3
67.00	3	1.1	8.4
68.00	2	.7	9.1
69.00	4	1.5	10.5
70.00	2	.7	11.3
71.00	3	1.1	12.4
72.00	3	1.1	13.5
73.00	1	.4	13.8
74.00	2	.7	14.5
75.00	2	.7	15.3
76.00	1	.4	15.6
77.00	5	1.8	17.5
78.00	6	2.2	19.6
79.00	3	1.1	20.7
80.00	3	1.1	21.8
81.00	4	1.5	23.3
82.00	7	2.5	25.8
83.00	9	3.3	29.1
84.00	4	1.5	30.5
85.00	9	3.3	33.8
86.00	12	4.4	38.5
87.00	6	2.2	40.4
88.00	13	4.7	45.1
89.00	5	1.8	46.9
90.00	10	3.6	50.5
91.00	5	1.8	52.4
92.00	7	2.5	54.9
93.00	1	.4	55.3
94.00	7	2.5	57.8

95.00	4	1.5	59.3
96.00	1	.4	59.6
97.00	3	1.1	60.7
98.00	11	4.0	64.7
99.00	7	2.5	67.3
100.00	6	2.2	69.5
101.00	3	1.1	70.5
102.00	9	3.3	73.8
103.00	4	1.5	75.3
104.00	8	2.9	78.2
105.00	6	2.2	80.4
106.00	10	3.6	84.0
107.00	6	2.2	86.2
108.00	7	2.5	88.7
109.00	8	2.9	91.6
110.00	23	8.4	100.0
Toplam	275	100.0	

Ortalamanın (90.42) altında kalan öğrenci sayısı 112 (%40.7), ortalamanın üstünde kalan öğrenci sayısı da 163 (%59.3) çıkmıştır. Ortalamanın bir standart sapma altı ve üstü kriter olarak alındığında; ortalamanın bir standart sapma altında kalanların ($x - s.s.= 75.70$) sayısı 42 (%15.3) ortalamanın bir standart sapma üstünde ($x + s.s.=105.14$) kalanların sayısı ise 54 (%19) olmuştur. Buna göre, akademik benlik saygısı düzeyi ortalamanın altında kalanların sayısı diğerlerine göre daha fazladır.

Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Öğretmenin Kıdem Yılı İle İlişkisinin İstatistiksel Verileri

Yapılan hesaplamalar sonucunda çocukların akademik benlik saygısı ile öğretmenin kıdem yılı arasındaki ilişkinin istatistik sonuçlarına Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3:Öğretmenin Kıdem Yılına Göre Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Ortalaması, Standart Sapması ve Kruskal Wallis Testi Analizi Sonuçları

Kıdem Yılı	N	x	Ss	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
1-10 yıl	221	90.10	14.90	136.43			
11-20 yıl	54	92.74	16.61	144.41	1	.437	.509
21 yıl ve üzeri	-	-	-	-			

p > 0.05

Tablo 3 incelendiğinde, kıdem yılı 11 ile 20 arasında değişen öğretmenlerin öğrencilerinin akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($X = 92.74$), kıdem yılı 1 ile 10 arasında değişen öğretmenlerin öğrencilerinin akademik benlik saygısı düzeyi ortalamalarına ($X = 90.10$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu fark anlamlı değildir ($p > .05$). Bir başka deyişle, çocukların akademik benlik saygısı, öğretmenlerinin kıdem yılına bağlı olarak değişmemektedir.

Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Yaş İle İlişkisinin İstatistiksel Verileri

Yapılan hesaplamalar sonucunda çocukların akademik benlik saygısı ile yaş arasındaki ilişkinin istatistik sonuçlarına Tablo 4’de yer verilmiştir.

Tablo 4: Yaşa Göre Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Ortalaması, Standart Sapması ve Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Yaş	N	X	ss	Sıra Ortalamı	Sıra Toplamı	U	P
5 yaş	147	88.07	16.28	125.82	18495.00	7617.00	.006
6 yaş	128	93.13	13.62	151.99	19455.00		

p < 0.05

Tablo 4'e bakıldığında, 6 yaşındaki çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($X = 93.13$), 5 yaşındakilere göre ($X = 88.07$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak çocukların ölçekten aldıkları toplam puanlara uygulanan Mann Whitney U-Testi sonuçlarına göre; akademik benlik saygısı düzeyi, çocukların yaşları açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < .05$). Bir başka deyişle, akademik benlik saygısı düzeyi, çocukların yaşına bağlı olarak değişmektedir. Bu farkın, 6 yaşındaki çocukların lehine olduğu söylenebilir ($x=93.13$).

Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Cinsiyet İle İlişkisinin İstatistiksel Verileri

Yapılan hesaplamalar sonucunda çocukların akademik benlik saygısı ile cinsiyet arasındaki ilişkinin istatistik sonuçlarına Tablo 5'de yer verilmiştir.

Tablo 5: Cinsiyete Göre Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Ortalaması, Standart Sapması ve Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Cinsiyet	N	x	Ss	Sıra Ortalamı	Sıra Toplamı	U	p
Erkek	142	89.34	15.71	134.44	19090.50	8937.500	.443
Kız	133	91.58	14.71	141.80	18859.50		

$p > 0.05$

Tablo 5 incelendiğinde, kız çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($X = 91.58$), erkeklere göre ($X = 89.34$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu fark anlamlı değildir ($p > .05$). Bir başka deyişle, akademik benlik saygısı düzeyi, çocukların cinsiyetine bağlı olarak değişmemektedir.

Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Doğum Sırası İle İlişkisinin İstatistiksel Verileri

Yapılan hesaplamalar sonucunda çocukların akademik benlik saygısı ile doğum sırası arasındaki ilişkinin istatistik sonuçlarına Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6: Doğum Sırasına Göre Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Ortalama, Standart Sapması ve Kruskal Wallis Testi Analizi Sonuçları

Doğum Sırası	N	x	ss	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
1. çocuk	121	92.40	13.31	147.82			
2. çocuk	122	89.88	15.55	133.91	3	6,841	.077
3. çocuk	22	82.45	18.65	102.02			
4. ve üzeri çocuk	10	90.70	19.17	148.15			

$p > 0.05$

Tablo 6'da, 1. çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($X = 92.40$) diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Test sonuçlarına göre; akademik benlik saygısı düzeyi, çocukların doğum sırası açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > .05$). Bir başka deyişle, akademik benlik saygısı düzeyi, çocukların doğum sırasına bağlı olarak değişmemektedir.

Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Kardeş Sayısı İle İlişkisinin İstatistiksel Verileri

Yapılan hesaplamalar sonucunda çocukların akademik benlik saygısı ile kardeş sayısı arasındaki ilişkinin istatistik sonuçlarına Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7: Kardeş Sayısına Göre Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Ortalaması, Standart Sapması ve Kruskal Wallis Testi Analizi Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	X	ss	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
1	84	90.45	15.11	138.92			
2	141	91.70	13.85	144.02	3	3.840	.279
3	42	87.69	14.97	122.21			
4 üzeri	8	81.87	21.47	105.19			

$p > 0.05$

Tablo 7 incelendiğinde, kardeş sayısı 2 olan çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($X = 91.70$), diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu fark anlamlı değildir ($p > .05$). Bir başka deyişle, akademik benlik saygısı düzeyi, çocukların kardeş sayısına bağlı olarak değişmemektedir.

Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Annenin Eğitim Düzeyi İle İlişkisinin İstatistiksel Verileri

Yapılan hesaplamalar sonucunda çocukların akademik benlik saygısı ile annenin eğitim düzeyi arasındaki ilişkinin istatistik sonuçlarına Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8: Annenin Eğitim Düzeyine Göre Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Ortalaması, Standart Sapması ve Kruskal Wallis Testi Analizi Sonuçları

Annenin Eğitim Düzeyi	N	X	ss	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
Okur-yazar ve ilköğretim	142	89.57	15.67	134.75			
Lise	71	88.50	13.75	124.44	2	7.490	.024
Yüksekokul-Üniversite --	62	94.58	12.85	160.98			

$p < 0.05$

Tablo 8 incelendiğinde, yüksek okul-üniversite ve üzeri bir düzeyden mezun olan annelerin çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($X = 94.58$), lise ($X = 89.50$) ve okur-yazar ve ilköğretim mezunu olan annelerin çocuklarına ($X = 89.57$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Çocukların ölçekten aldıkları toplam puanlara uygulanan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; akademik benlik saygısı düzeyi, annelerin eğitim düzeyi açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < .05$). Bir başka deyişle, akademik benlik saygısı düzeyi, annelerin eğitim düzeyine bağlı olarak değişmektedir. Belirlenen anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için ise Mann Whitney U- testi uygulanmıştır.

Tablo 9: Annenin Eğitim Düzeyine Göre Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyi Puanları Arasındaki Farka Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Annenin Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Okur-yazar ve ilköğretim	142	109.57	15558.50	4676.500	.390
Lise	71	101.87	7232.50		
Okur-yazar ve ilköğretim	142	96.68	13728.50	3575.500	.033*
Yüksek okul-Üniversite ve üzeri	62	115.83	7181.50		
Lise	71	58.57	4158.50	1602.500	.007*
Yüksekokul-Üniversite ve üzeri	62	76.65	4752.00		

* $p < 0.05$

Tablo 9'dan anlaşıldığı gibi; yapılan istatistiksel çözümler sonucunda annelerin eğitim düzeyi arasında çocukların akademik benlik saygısı düzeyi açısından anlamlı farklılık görülmüştür ($p < .05$). Okur-yazar ve ilköğretim mezunu anneler ile yüksek okul-üniversite ve üzeri düzeyden mezun annelerin arasındaki fark anlamlıdır ($U = 3575.500$; $p = .033$; $p < .05$) ve yüksek okul-üniversite ve üzeri düzeyden mezun annelerin lehinedir. Lise mezunu anneler ile yüksek okul-üniversite ve üzeri düzeyden mezun annelerin arasındaki fark anlamlıdır ($U = 1602.000$; $p = .007$; $p < .05$) ve yüksek okul-üniversite ve üzeri düzeyden mezun annelerin lehine olduğu görülmektedir.

Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Babanın Eğitim Düzeyi İle İlişkisinin İstatistiksel Verileri

Yapılan hesaplamalar sonucunda çocukların akademik benlik saygısı ile babanın eğitim düzeyi arasındaki ilişkinin istatistik sonuçlarına Tablo 10'da yer verilmiştir.

Tablo 10: Babanın Eğitim Düzeyine Göre Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Ortalaması, Standart Sapması ve Kruskal Wallis Testi Analizi Sonuçları

Babanın Eğitim Düzeyi	N	X	ss	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P
Okur-yazar ve ilköğretim	76	88.38	16.65	130.09			
Lise	111	90.06	14.71	135.06	2	2.453	.293
Yüksekokul-Üniversite--	88	92.65	12.68	148.54			

p> 0.05

Tablo 10'da, yüksek okul-üniversite ve üzeri bir düzeyden mezun olan babaların çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının (X = 92.65), lise (X = 90.06) ve okur-yazar ve ilköğretim mezunu olan babaların çocuklarına (X= 88.38) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu fark anlamlı değildir (p>.05). Bir başka deyişle, akademik benlik saygısı düzeyi, babaların eğitim düzeyine bağlı olarak değişmemektedir.

Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Ailenin Aylık Toplam Geliri İle İlişkisinin İstatistiksel Verileri

Yapılan hesaplamalar sonucunda çocukların akademik benlik saygısı ile ailenin aylık toplam geliri arasındaki ilişkinin istatistik sonuçlarına Tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11: Ailenin Aylık Toplam Gelirine Göre Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyinin Ortalaması, Standart Sapması ve Kruskal Wallis Testi Analizi Sonuçları

Aylık Toplam Gelir	N	X	ss	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
1000 TL ve altı	53	87.15	15.31	119.19			
1001 TL-2000 TL	106	90.72	15.67	141.41	2	3.81	.149
2000 TL üzeri	115	91.69	13.37	143.69			

p> 0.05

Tablo 11 incelendiğinde, aylık toplam geliri 2000 TL ve üzeri olan ailelerin çocuklarının akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının (X = 91.69) diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Çocukların ölçekten aldıkları toplam puanlara uygulanan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; akademik benlik saygısı düzeyi ile ailelerin aylık toplam geliri açısından fark anlamlı değildir (p>.05). Bir başka deyişle, akademik benlik saygısı düzeyi, ailelerin aylık toplam gelirine bağlı olarak değişmemektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen bulgular tartışılmıştır.

Çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının x : 90.42 olduğu ve ortalama puanın beklenildiği gibi yüksek çıktığı görülmektedir. Yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde bu bulguya paralel yada farklı bulgular elde edildiği görülmektedir. Cevher ve Buluş (2006)'un okul öncesi kurumlarına devam eden çocukların akademik benlik saygısı düzeylerini incelediği çalışmasında, akademik benlik saygısı düzeyi ortalamasının altında kalan çocukların sayısı diğerlerine göre daha fazla çıkmıştır (Cevher ve Buluş, 2006: 33). Can (2015)'in yine okul öncesi kurumlarına devam eden çocukların akademik benlik saygısı düzeylerini incelemek amacıyla Muğla ilinde yaptığı çalışmasında ise ortalama puan yüksek çıkmış ve öğrencileri sadece %37.5'i ortalamasının altında puan almıştır. Bu sonuçlara göre yapılan çalışmanın Can (2015)'in çalışmasıyla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada elde edilen sonuç, öğretmenlerin öğrencilerinin akademik benlik saygısı düzeylerini yüksek gösterme çabalarından kaynaklanmış olabilir. Bunun dışında araştırma sonucuna çocuklarının annenin eğitim düzeyi, çocukların yaşı, ailelerin tutumu ve ilgi düzeyleri, akran ilişkileri, sınıf ortamı faktörlerinin de etki ettiği söylenebilir.

Okul öncesi dönemde çocukların akademik benlik saygılarının yüksek olmasının ileriye yönelik akademik yaşantılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülebilir. Nitekim Uyanık ve Kandır (2010)'a göre okul öncesi dönemde bilişsel gelişimin hızlı bir şekilde ilerlemesiyle akademik beceriler de bilişsel gelişime bağlı olarak ilerleme göstermektedir(Uyanık ve Kandır, 2010: 130).

Araştırmanın bulguları çocukların akademik benlik saygısı düzeyinin öğretmenlerinin kıdem yılına bağlı olarak değişmediğini göstermektedir. Bu sonuç Cevher ve Buluş (2006)'un okul öncesi kurumlarına devam eden çocukların akademik benlik saygısı düzeylerini incelediği çalışması ile paralellik göstermektedir. Literatür tarandığında öğretmenin kıdem yılı ile çocukların akademik benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen başka çalışmaya rastlanmamıştır.

Sonucun böyle çıkmasında ölçekleri uygulayan öğretmenlerin arasında kıdem yılı 21 ve üzeri olan öğretmenin olmaması olabilir. Bunun dışında mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin sınıf yönetimini konuda diğerlerine göre daha deneyimsiz olması; uzun yıllardır çalışan öğretmenlerin ise mesleki tükenmişlik düzeylerinin daha yüksek olması beklenen farkın çıkmasını engellemiş olabilir.

Bu çalışmada çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ile yaşları arasında anlamlı bir fark elde edilmiştir. Çocukların yaşları arttıkça akademik benlik saygıları artmaktadır. Yapılan diğer araştırmalar incelendiğinde bu sonuç ile farklı olan sonuçlara rastlanmaktadır. Can (2015)'in okul öncesi kurumlarına devam eden çocukların akademik benlik saygısı düzeylerini incelemek amacıyla Muğla ilinde yaptığı çalışmasında yaş ile akademik benlik saygısı arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Literatür tarandığında yaş ile çocukların akademik benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen başka çalışmaya rastlanmamıştır. Çocukların benlik saygısı ile yaş arasındaki ilişkiye bakıldığında ise Özkan (1994) benlik saygısına etki eden etkenleri incelediği çalışmasında yaş ile benlik saygısı arasında ilişkiye rastlanmamıştır.

Okul öncesi çağındaki çocukların, yaşları arttıkça daha farklı deneyimler yaşadıklarından dolayı özgüvenleri artmaktadır. Çocukların özgüvenleri artınca öğrenmeye daha istekli olmaları bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Araştırmanın bulguları çocukların akademik benlik saygısı düzeyinin cinsiyete bağlı olarak değişmediğini göstermektedir. Bir başka ifade ile kız ve erkek öğrencilerin benlik saygılarının farklı olmadığı anlaşılmaktadır. Bu çalışmanın bulgusuyla paralel olarak Çankaya (2007)'nin lise I. ve II. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısını incelediği çalışmasında da, lise I. ve II. sınıf öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği görülmüştür. Bunun yanı sıra Özkan (1994)'in yaptığı çalışmada kızların benlik saygısının erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Çelik (2011)'de çalışmasında kız öğrencilerin algıladıkları benlik saygısının erkek öğrencilerinkinden daha yüksek olduğunu gözlemlemiştir.

Ülkemizde geçmiş yıllarda daha çok erkek çocuklarının eğitime önem verilirken ailelerin bilinçlenmesi ile zamanla kızlar da eğitime dahil olmuşlardır. Böylelikle kız çocuklarının akademik benlik saygısının yükselerek erkeklerle aynı düzeylere gelmesine neden olmuş olabilir.

Araştırmanın bulguları çocukların akademik benlik saygısı düzeyinin doğum sırasına bağlı olarak değişmediğini göstermektedir. Bu sonuç Aktaş (2011)'in yaptığı çalışma ile paralellik göstermektedir, Aktaş (2011) da benlik saygısını doğum sırasına bağlı olarak değişmediğini saptamıştır. Çok çocuklu aileler ilk çocuğa evin büyük çocuğu olmasından dolayı diğer çocuklara oranla daha çok sorumluluk verebilmektedir. Bu durum çocukların benlik ve akademik benlik saygısını olumsuz etkilemiş olabilir. Bu ailelerin küçük çocuklarının eğitimi ile büyük çocuklarına oranla daha rahat ilgilenmeleri; az çocuklu ailelerin ise tüm çocuklarının eğitimi ile ilgilenmeleri doğum sırası açısından akademik benlik saygısı düzeyinde beklenen davranışları nötrlemiş olabilir.

Bu çalışmada çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir fark elde edilmemiştir. Yani çocukların kardeş sayısı akademik benlik saygılarını etkilememektedir. Çelik (2011)'de çalışmasında kardeş sayısının benlik saygısı üzerinde etkili olmadığını gözlemlemiştir. Yapılan diğer araştırmalara bakıldığında bu sonuç ile farklı olan sonuçlara da rastlanmıştır. Örneğin Dinçer ve Öztunç (2009) yaptıkları araştırmada tek, 2 ve 3 kardeş olan çocukların benlik saygısı düzeyleri 4 ve daha fazla kardeş olanlardan daha yüksek olduğunu saptamışlardır.

Araştırmanın bulguları çocukların akademik benlik saygısı düzeyinin annenin eğitim düzeyine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Yüksek okul-üniversite ve daha üzeri düzeyden mezun olan annelerin çocuklarının akademik benlik saygıları okur-yazar, ilkokul ve lise mezunu olan annelerin çocuklarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu çalışmanın bulgusuyla paralel olarak Özkan (1994) benlik saygısına etki eden etkenleri

incelediği çalışmasında annenin eğitim düzeyinin artmasının çocuğun benlik saygısını olumlu yönde etkilediğini gözlemlemiştir. Yine Erbil, Divan ve Önder (2006)'in bulguları da bu sonucu desteklemektedir.

Okul öncesi dönemde anne babaların, erken akademik becerilerin kapsamını, becerilere etki eden etkenleri, becerilere etki eden temel becerileri ve çocuklara bu becerileri nasıl kazandırabileceğini bilmeleri ve okul öncesi dönemde çocuklara erken akademik becerileri destekleyici olanaklar ve uygun etkinlikler sunmaları önemlidir (Uyanık ve Kandır, 2010: 131). Çocukların bu noktada desteklemede eğitim düzeyi yüksek olan annelerin daha bilinçli olması araştırmamızın sonucunda etkili olmuş olabilir.

Çalışmada çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ile babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark elde edilmemiştir. Yani babanın eğitim durumunu çocukların akademik benlik saygısını etkilememektedir. Erbil vd. (2006)'nin ergenlerin benlik saygısına ailenin tutum ve davranışlarının etkisini inceledikleri çalışmada bu sonucu desteklemektedir. Özkan (1994) ise babanın eğitiminin benlik saygısını etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Anneler, çocuklarının eğitimi ile ilgili her alanda babalara oranla daha ilgili olduklarından çocuğun akademik hayatında babaya oranla daha etkilidirler. Bu durum araştırmada babanın eğitim durumunun çocukların akademik başarısını etkilememesinin nedeni olabilir. Araştırmanın bulguları çocukların akademik benlik saygısı düzeyinin ailenin aylık toplam gelirine bağlı olarak değişmediğini göstermektedir. Literatür incelendiğinde Arseven (1986)'in çocukta benlik gelişimine ailenin etkilerini incelediği araştırmada alt sosyo-ekonomik gruptaki çocukların, yeteneklerinin düzeyini tanıma hakkında daha az gerçekçi bir kanı oluşturduklarını saptamıştır. Farklı bir araştırmada da Erşan, O. Doğan ve S. Doğan (2009)'ın gelir düzeyi ile benlik saygısının doğrusal bir ilişki gösterdiğini bulmuşlardır. Çıkan bu sonuçta veri toplamak amaçlı oluşturulan kişisel bilgi formunda gelir aralıklarının az tutulmasının etkisi olabilir.

KAYNAKÇA

Aktaş, S. (2011). 9. sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya. 31.12.2015 tarihinde <http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2404/280623.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alınmıştır.

Arseven, A. (1986). Benlik tasarımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 15-26.23.10.2015 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/hunefd/article/download/5000049407/5000046728> adresinden alınmıştır.

Arseven, A. (1986). Çocukta benlik gelişimine ailenin etkisi ve çocuğun okuldaki başarısı. *Eğitim ve Bilim*, 10(60), 11-17.23.10.2015 tarihinde <http://213.232.48.5/index.php/EB/article/download/5434/1599> adresinden alınmıştır.

Aydın, B. (1996). Benlik kavramı ve ben şemaları. *M.Ü.Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8, 41-47. 23.10.2015 tarihinde <http://dspace.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/3464/964-1870-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alınmıştır.

Başokçu, Ö. D., Doğan, N. (2005). Akademik benlik kavramı ölçeğinin ortaöğretim kurumları öğrenci seçme ve yerleştirme sınavını yordama geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29), 53-62. 04.12.2015 tarihinde https://scholar.google.com.tr/scholar?cluster=12969626720181409326&hl=tr&as_sdt=0,5 adresinden alınmıştır.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çalmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (18. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Can, S. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı (muğla ili örneği). *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 34, 159-176.23.10.2015 tarihinde <http://sobbiad.mu.edu.tr/index.php/asd/article/view/502/524> adresinden alınmıştır.

Cevher, F.N. ve Buluş, M.(2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 28-39. 14.10.2015 tarihinde <http://befjournal.com.tr/index.php/dergi/article/view/142/118> adresinden alınmıştır.

Çankaya, B. (2007). Lise I. ve II. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısının bazı değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çelik, S. (2011). Öğretmen tutumları ile ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya. 01.01.2016 tarihinde <http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/1955> adresinden alınmıştır.

Dinçer, F., Öztunç, G. (2009). Hemşirelik ve ebellek öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16(2), 22-33. 05.12.2015 tarihinde <http://dergiulakbim.gov.tr/hunhemsire/article/download/5000052903/5000050219> adresinden alınmıştır.

Erbil, N., Divan Z., Önder, Ö. P. (2006). Ergenlerin benlik saygısına ailelerinin tutum ve davranışlarının etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 10(10), 7-15. 05.12.2015 tarihinde <http://dergiulakbim.gov.tr/spcd/article/view/5000107859/0> adresinden alınmıştır.

Erşan, E. E., Doğan, O., & Doğan, S. (2009). Beden eğitimi ve antrenörlük bölümü öğrencilerinde benlik saygısı düzeyi ve bazı sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 12(1), 35-42. 03.01.2016 tarihinde <http://www.klinikpsikiyatri.org/files/journals/1/2095.pdf> adresinden alınmıştır.

Kenç, M. F., Oktay, B. (2002). Akademik benlik kavramı ve akademik başarı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 27(124), 71-79. 23.10.2015 tarihinde <http://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5165/1291> adresinden alınmıştır.

Özkan, İ. (1994). Benlik saygısını etkileyen etkenler. *Düşünen Adam*, 7(3), 4-9. 23.10.2015 tarihinde http://www.dusunenadamdergisi.org/ing/DergiPdf/DUSUNEN_ADAM_DERGISI_ec46c06c1a5d44ff9676e5d00ab9a792.pdf adresinden alınmıştır.

Uyanık, Ö., Kandır, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2), 118-134. 22.12.2015 tarihinde <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423908017.pdf> adresinden alınmıştır.